

تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعہ سی

ایک آیدہ برنشر اولنور

مندرجات

طوبیہو سرای ہاپونی	عبدالرحمن شرف
صدر اعظم سعید محمد پاشا سر حومک استقبولہ وقوع	یا تقو اسکندر حوجی
بولان سفارتندن عودتندہ مقام صدارتہ تقدم	
ایلدیکی تقریر	
برعثمانلی فیلوسنک صوماطرہ سفری (مابعد)	صفوت
علمدار مصطفی پاشا (مابعد)	افضل الدین
قرہ مان اوغللری حقندہ و نائق محکوکہ	خلیل ادہم
تفرقہ : تاریخ سلطان محمد ثانی . مؤلفی قرینو و ولوس .	مترجمی قارولیدی .

فیثائی ۵ غروش

مترجمی — باب عالی تاریخ عثمانی انجمنی

استانبول

طبع حقیق مشاشر شرق

۱۳۲۹

برعثمانلی فیلسنک صوماطره سفری

— مابعدی —

هنددن دریا طرفی ایله کلان حجاج مسلیته و تجاره دخل و تجاوز اولوندوغی استماع اولنوب امدی بوجه استانتز دایما مفتوح و مکشوف اولوب اکر دوستلق و اکر دشمنک ایچوندر کسبه منع ورد یوقدر کر کدرکه نامه هایونمز وصول بولدقده فی الحقیقه اول طرفلر وک صلح و صلاحی مراد کوز ایبه دریا طرفلرندن حجاج و تجاره تجاوزدن ال چکوب مکتوب کزله اعتماد اولنور ادملری کوز کوندرله که اول دیارک احوال و انتظمنه متفرع اولان امور نه ایسه مقرر اولا اکر اوله جانبک اختلالنه سالک اولورسک بنیایته الله تمالی بو جانبدن مقتضی اولان امور نه ایسه تدارک اولنور سکره صلح مراد اولنمیشدی دیمک مفید اولماز زیاده ندیمک (نه دیمک) لازمدر .

فی ۶ ربیع الاول ۹۷۳

ایکنجی — استانبولده آجه بی ایشیدن ، بیلن یوقش . وقعه دن بیلرله اوکجه یازلش عربجه ، تورکجه کتابلر کتبخانه لر مزده طور ییور . بونلر بریانه ، پادشاه نامه سنده خاصه رییلردن « لطفی » نک هند یالیرینه کیدوب کلدیکنی سویلیور .

اوجنجی — ایلچیلر بر ایکی بیل استانبولده قالمشرده بردورلو پادشاهک حضورینه چیقمه یول بوله مامشالر .

بوکی ایلچیلر ایچون فاتح یاقینلرنده آروجه بر « ایلچی مسافر خانسی » اولدقدن باشقه ، حج ، زیارت و سیاحت ایچون تورکستاندن ، هنددن ، شورادن بورادن کلوب کیدنلرک اللرینه سوزک کلینشی « قریمه ، ویا « عدنه و ارنجه یوللرده کی بکلر بکیلر ، بکلر و قاضیلره حکم که « دپه پاشلایان فرمانلره بونلری قوللامغک ، هر دورلو یاردیم اولنمغک امر ایدلکینکی چوق کوریوروز .

سلطان سلیم دورنده صوقوللی ایکنجی بر پادشاه ایدی . قوجه بر

کمی یوکی بیر ، بهار هدیه سیله کلن ایلچی بی صوقوللی دویماسون ، عقلره صیغارش دکلدر . هم نامه بونی آچیجه سویلبور . ایلچیلر یولده ایکن ویا بورایه واردقلرنده سلطان سلطانی سفره چقمش ، استا- نیولده قائممقام وزیردن باشقه کیمسه یوق ایدی . پادشاه «سکت وار» ده مرحوم اولدی ، یکی پادشاه کلدی ، البت بوبریسل قدر سوردی . یوقه ، اودیپومات صوقوللی خلیفه لکک آدنی صاتی بوکسلده جک بویله برایشی قاجیرتماز .

بوکلن بیر ییلیمورسه کده ، پادشاهک ایلچی بی آغیرلادیغنی ، آروجه برتکنه ایله اسکندریه یه یوللادیغنی ، عدنه قدر یوللرده بوتون دولت مأمورلرینک ایشلرینه باقوب ، یاردیم ایتملری ، بورادن کوندریلن طوب ، توفک ، جیخاننک یرینه ، اورایه کیده جیک بارجه لر مزک دونوشده پرنج ، بهارات یوکلری امرلری ، کمی وسلاح یاییجی اضاقندن دردر بشر یاماقلریله برابر ، الیدن فضله اوستالر ، ایشچیلر کوندرلدیکنی بوکون آدلری وصنعتلریله برابر جدولنی کوریوروز .

یازیقکه ، بوسفرک باشلانغنی بو قدر ایوبیلرکن صوکی نه اولدی ، نصل دوندیله المزده تام برخبری یوقدر . بونی شوراده بوراده راست کلدیکنزلرله تماملایه جغز .

سویشده اون بش ، وصره دن درت دها قاتیلهرق ، اون طقوز قدرغه ، کیده جک اشیا وعکری طاشیق اوزرده اوج پارچه ، غراب جنسندن برقاچ تکنه لر حاضرلاندی . بونلرک اوزرینه مصر قبودانی « قورد اوغلی خضر بک » باشوغ اولدی وکندی قره یه چیقیدیغده کیلرک قوماندسی سویش قبودانی « محمود » بکه قاله جقدی . بونلرک هپسی سلطان علاءالدینک امرینه باقه جقلردی . سلطان علاءالدین کوکلریله قاله جقلردن ایستدیکی قدر آدمی اوراده طوته بیله جکدی . کیدن عسکرک بریلق معاش و ذخیره سی واردی . فضله سی آچه حاکی ویره .

ایسته مش اینده همان آباغه فیولایان خضر یالکز آباغدن یاره لایمش
 وینته ایندردیکی قورقونج یومروغیله لثنی سرمشدر . [١]
 شوخالده سفرك (٩٧٦) ده اولدینی کورولویور واورایه واردینی
 بیلنیورسده ایشی نه قدره قدر کونوره بیلدکری قارا کلقدر . کیدنارک
 برچوقلری اوراده قالمشدر .

بوندن سکان طقسان بیل سوکره کاتب چلی (جهانما) سنده ،
 و ابو بکر دمشق (جغرافیا) سنده آجه لیلرک جنکچی اولدقیرینی ،
 طوب دوکمی ، قلیچ مزراق دوومکی بیلدکری ، بونلری هب
 تورکلردن اوکرندکرینی سویله دکن صکره بوندن اون بیل سوکره ،
 میلادک ١٥٧٩ ، هجرتک ٩٨٦ هجری بیلنده « منلويس » دینن برپورتکیز
 آمیرالک اون ایکی کمیلک فیلویله بونلری فنا حالده بوزدینی ، و بوز
 کمی قدر غیب ایندکرینی سویلیور .

خضرك آلدینی امرلر آراسنده سلیمان پاشانک « دیبو » ده بر اقوب
 قاجدینی و سیدی علی نک [مرآت الممالک . اقدام کتبخانه منه باق]
 کچرات حاکمه تسلیم ایندیکی طویلری ، ویا بهالرینی آلوب کتیرمکی ده
 کوریبورز . بوده سیدی علی سفری ایچون بروشقه در .
 سوکره ، آچهر اچهری عائله سندن برذاتک سوزلرینی شورایه کچریبورز .
 « راجه عائله منه منوب برذاتک افاده سی » فی ٢٢ کانون ثانی سنه ١٩١١

[١] بدیوان درون رفته دیوانه وار

بز آتش زده خنجر آبدار

خضر بك برجسته از جای خویش

روان جوی خون دیده از پای خویش

بدیوانه مثنی زده پیلتن

کستردک جان ستنش وزمین

شهنشاهنامه لقمان

اوروجک . بارباروسک ایلك بولداش لرندن « قورد اوغلی مصلح الدین » رئیسک
 اوغللری اولان بو آرسلانر دوت بش کشیلردر . بونلردینه مصر قبودانی
 « شجاع » ، ردوس بکی « احمد » ک آدلری جریه سفرلرنیه کچش آیدی .

وقتیله سوماطره راجه سی طرفندن بر هیئت مبعوثه کوندریلوب
 در سعادتده ذات حضرت خلافتینا هیدن معاونت طلب ایدلش و بومراجعت
 اوزرینه بورایه در سعادتدن ایکی سفینه عثمانیه ککش و عسکریدن وارباب
 صنعتدن برچوق معلمین واصل اولشدر . کبیرک بایراقلری و طوپلری
 هولانده لیلرله صوک محاربه یعنی بکرمی بش سنه اولنه قدر موجودایدی
 بویکی سفینه در سعادتده عودت ایتماش ایدی . بونلرک ایچنده کی هیئت
 عثمانیه بزی تعلیم ایچون آچده قالمش ایدی و بونلر بر ترک کوی دخی
 تشکیل ایشلردی . بوکویک اهلایسی الآن کنديسک ترک نسلدن
 کلدیکنی بیلیر ایسه ده بر لیلرله وقوع بولان ازدواجادن طولای عادتا
 یرلی اوله رق یرلی لساندن بشقه بر لسان بیلمز لر مع مافیه چهره لرنده
 آرزوق ترک عرقه مشابته موجوددر . اشبو سفینه لرله برابر ذات
 حضرت خلافتیناهی طرفندن راجه مزه خطاباً بر فرمان ککش ایدی .
 اشبو فرمان عالی الیوم « آمبون » ده مننی بولنان صوک راجه مزک تزدنده در .
 کذلک اشبو سفینه لرله بر خطبه صورتی دخی ککش و اشبو خطبه الان
 باقی و هر جمه آچده قرائت ایدلمکده در . و اولوقت سفیر لر مزه و راجه مزله
 منسوباته ذات شاهانه طرفندن هدیه لر کوندلش و هدیه لرک بر چوغی
 اصحابی تزدنده محافظه ایدلشدر ، آچدن کیدن هیئتک رئیس « خلیفه
 معدوم » اسنده بر ذات ایدی . کلن سفینه لرله انواع شکل و جسامتده
 طوپلر کتیرلشدر . بونلر میاننده غایت اوزون طونچدن معمول اون
 اونبشه قریب جیم طوب کتیرلشدر . بونلردن ماعدا طولاً صغیر فقط
 غایت کیش اغزلی طوپلر دخی بولنمقده ایدی . شیمدی بونلرک کافه سی
 زرده بولندیغی معلوم دکل . روایت نظر آ یا بلدقلری معدنلرک اهمیتنه بناء
 تخریب ایدیلوب صلیب و کلیسا قامانه لری دوکولشدر . در سعادتدن
 کلن هیئتک رئیس « سیدالکمال » یا خود آچجه « المون » درکه
 بروایت بک - درجه ثانیده راجه - تعیین ایدلش ایدی . اصول تدریسی

تطیق ایدن علمادن شیخ « عبدالرؤف » و سنتجی « تنکوسو قووالا » ناملرینده کی ذوات اولوب بوایکنجینک اصل ترکیه اسی محفوظ قالماشدر . بوهیئت اعضاسندن دیگر بر قاچ ذاتدها ولایت بکلکرینه تمین اولمشلر ایدی ، اولادلرنده ترك علائمی محفوظ قالمشدر .

شودانکده سوزلری بزم وثیقهلری اوخشا یور . لکن کیملرک ساییه آریلیورسده ، بلکه ایکسی اوراده قالمش اوله . سوکرده بر سیدالکمال وار . فرمانده بونکده اسی کچیورکه ، بلکه لافادیو ، مالدیو کچی ، آرال [طاقم آدا] لرك حاکمی اولسون . بونکله برابر او بیلر-ده کی قوجه پورتکیز فیلسونک بول اوغراغندن کچمک ایچون ایکی کینک کیده میه جکی ، بوقدر سلاح وجیخاننه و آدمی اوله ایکی کی ایله کوندرمکک عقللی ایشی اوله مایه جتی کوز اوکنه آلتورسه ، ینه بزم وثیقه لرده اولدینی کچی ، اوفیلو آزدن آزه یکر می تکنه دن آشانجی دکل ایدی .

ینه ارشد بک افدینک کوندردیکی کاغدلر اراننده عثمانلی سیاحلرندن « عبدالعزیز » دنیلن برذاتک شوسوزلرینی قیصهجه یازیورز .

« ۱۸۹۸ده آچهیه کیتمش ایدم (مه لایوح) راجه سی « طوقو سلیمان » ایله کوروشدم . بوسفردن سوز کچمش ایکن او طوبلردن قالان وارمی دیه سوردم . برینک صوماطرده حکومت قوناغنده بولندیغنی خبر ویردی . بردانه سنیده جاواده بولدم .

آچهده بعض تورک مزارلری ، تورک یولی آدملر کوزدم . یازیقکه بونلر برشی بیلیمورلردی . یالکز تورک اولدقلرینی سویلیورلردی . بشقه برشیته راست کله مدم »

بوسفر اوزرینه طوبلوچه برشی سویلنه بیلورسه اوده ، بوسفری ایتدک ، کیدنلرک چونغی اوراده قالدی ، بوکونه قدر یریلر بونی اونوتماشلردر . مقاله من قیصه ودار اولقله برابر تاریخمزده قارا کلق قالان بوسفری اولدقجه آیدینلاغمه یاردیمی اولدی صابیز .